

TIJDSCHRIFT

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM

19° Jaargang

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1911

Geldersche Snaphanen.

(1587).

Eedelle, erentfeste, wyse, voersinnige, discretee, gebiedende heere, Naer myne dienstwillyge erbiedinghe sullen Uwe E. weten, dat ick Uwe E. messyve van date den 18 September ontfangen hebbe. Belangende dat Uwe E. scryven van de snaphaenen, dat die burgerye tot Aernhem daer grotelicken meede belast ziiin, tselve en dunck miin nyet vremdt ziiin. Oersaeck is dese, alsoe by de leste publicatie van der munten die snaphaenen elck in zyne provintiën, daer se geslagen ziiin, zouden blyven ghaen tot ses stuyvers; hetwelck een groet abuys es geweest, dat se nyet en werden getolereert over alle de Vereenichde Provintiën ofte ten minsten dat de provintiën, dewelcke snaphaenen geslagen hebben, dat tot dier plaetsen alle de snaphaenen goet ende ganckaer zouden ziiin aen weersyden zoewel van de een als van de andere ende hadden met grote reeden oeck wel gefondeert geweest; ende daermeede zouden se vorts alle de landen door goet ende ganckaer gelt ziiin geweest, dewyle dat se alle op eenen voet geslaghen ziiin.

Uwe E. sullen weten, dat, nyettegenstaende de leste publicatie 1) van der munten, dat men de Gelderse snaphaenen int ganse furstendom zoude ontfangen tot ses stuyvers, zoe en es tselve nochtans by gheene steeden indt furstendom geobserveert geweest dan alleen binnen de stadt van Aernehem ende tot noch toe gecontinueert, maer ter contrarie hebben alle d'ander steeden, niet een

1) Nl. die van 30 October 1581 (VAN LOON, *Gr. Geld. Placaet-boeck*, II, kol. 8).

utgesondert, met eenen swygert ofte stiller waert 1) den snaphaen gestelt op $5\frac{1}{2}$ stuyver, jae op sommyge plaetsen tot 5 stuyvers, alsoe dat de stadt van Aernehem alleen den prijs van 6 stuyers heeft gecontinueert. Derhalven heeft een yder gepractyseert omme hare snaphaenen te transporteren binnen de stadt van Aernehem omme alsoe te gewinnen op elcke snaphaen voer het minste eenen halven stuyver. Dit is de rechte oersaeck, dat de stadt van Aernehem zoe zeer vervult es met de snaphaenen. Alsoe dunck miin onder corecktie, dat het best waer, dat myne E. heeren diezelve voet meede namen ende stelden se oeck stiller waert op $5\frac{1}{2}$ stuyver : men behouft maer de ontfangers te beveelen, dat se dezelve nyet hoger en ontfangen ende dat al sonder publycatie : dan en salder altoes nyet meer in der stadt comen.

Wijders, gonstige E. heere, omme nou te maecken, dat dezelve snaphaenen tot Amstredam zouden verstrecken Hollants gelt, zoe sullen myne gonstige gebiedende heeren den copluyden van Aernehem aensegghen, dewelcke op Amstredam reysen omme hare copmanschap te hanteren, zoe die begeren snaphaennen met haer te neemen, dat moghen zy wel vryelicken doen ende brengen haer snaphaennen te Amstredam ten huysen van de wisselaer van Gelderlandt, genaemt RUTGER JANSZ. VERBRUGGEN, wonende tAmstredam by die Gasthuysluyden in de Verloren Arbeyt. De copluyden van Aernehem die kennen hem al meest wel. Denzelven RUTGER JANSZ. die sal haer de snaphaennen alle offneemen ende sal haer betaelen voer elcke marck snaphaennen neeghen gulden ende achtien stuyvers ende een halven ende betaelen haer met Hollants ghelt, dat tAmstredam goet ende ganckbaer es. Zoe zal denzelven RUTGER JANSZ. proffiyteren op elck marck

1) Deze uitdrukkingen, die ik tot dus ver nergens heb aangetroffen, beteekenen blijkbaar : in stilte, in het geheim.

snaphaennen vyer stuyvers; daervoer moet hy se miin hyer te Harderwick leeveren. Ende deselve coplynden, die wadt hebben, dat de pyne waert es, zoet haer belieft van Amstredam voert op Harderwick te varen; diezelve, die by miin comen, die sal ick gheven voer elck marck snaphaennen 10 gulden 2 stuyvers 28 myten ende betalen weederomme met stoters, die in Hollant ende overal goet gelt ziin; dan kosten myne E. heeren maecken aen Zyne Excellentie, dat die snaphaennen overalle in de Vereenichde Provinciën werden getolereert: dat waer het beste.

Hyarmede myne gonstige, gebiedende heeren den Almogende beveleede, dien ick bidde Uwe E. L. te sparen in gelucksalich lanck leeven, met haest ut Harderwick deesen 24 Septembre 1587.

Uwe E. L. diennaer

JACOB DIRCKXS AELLEWIIN.

Eedelle, erentfeste

heere BARTOLT VAN GENDT, heer
tot Loenen, Raedt vandt fur-
stendom Gelre ende tgraeffschap
Zutphen, resyderende tot

Aernehem 1).

Voor zoo ver ik weet, is deze bladzijde uit de geschiedenis van het Geldersche muntwezen niet bekend. Het komt mij voor, dat zij wel verdient aan het licht te worden gebracht. Toelichting behoeft de brief niet: hij spreekt voor zich zelf. Alleen wil ik ter aanvulling nog mededeelen, dat het Hof zich heeft vereenigd met het voorstel van den muntmeester om den koers van den snaphaan te verlagen, doch niet met dat om dien maatregel niet aan de groote klok te hangen,

1) *Brieven van het Hof met het kwartier van Arnhem* N°. 5495 (Rijks-archief in Gelderland).

maar hem als het ware ter sluiks in te voeren. Hiervan getuigt het volgende uittreksel uit het Publicatieboek der stad Arnhem :

Utt bevele und ordinantie des Haeffs van Gelderlandt laten Burgermeisteren, Schepenn unnd Rhatt der stat Arnhem weten, datt henforder die Geldersche snaphanen alhier niet mehr dann sestenthalven stuver unnd die halve nha advenant gelden sullen. Gebieden darumb allen unnd jedenen oehren burgeren unnd ingesetenen sampt allen dengenigen, die hier binnen deser statt und vryheit van Arnhem handeln, dieselvige snaphanen contrarie van desen niet hoger ut tho bieden, by arbitrale peen.

Afgepubliciert den 27 September A°. 1587 durch my ENGEL TEN NYENHUS, roydrager 1).

Arnhem, Januari 1911.

J. S. VAN VEEN.

1) Op 6 October 1587 werd door het Hof aan den magistraat van Wageningen gelast hetzelfde in hunne stad te laten afkondigen.